

Konfrontation eller dialog?

– Islams rolle og ansvar i en globaliseret verden

© 2006 Jens M. Steffensen, Ole Bjørn Petersen og Systime A/S

Kopiering fra denne bog må kun finde sted i overensstemmelse med aftale mellem Copy-Dan og Undervisningsministeriet.

Ekstern redaktion:

Poul Storgaard Mikkelsen

Omslag:

Lena Machon Harring

Omslagsfoto:

© Polfoto/Osman Orsal/AP

Sat med Minion Pro 10,5/13

Grafisk tilrettelæggelse og produktion:

Lena Machon Harring

Trykt hos:

Nørhaven Book, Viborg

Printed in Denmark 2006

1. udgave, 1. oplag

ISBN 87-616-1449-1

(ISBN-13: 978-87-616-1449-0)

Bogens website:

www.islamtekster.systime.dk

Systime website viser, at der findes materiale til produktet på internettet. Se betingelser på www.systime.dk

SYSTIME >

Skt. Pauls Gade 25

DK-8000 Århus C

Tlf.: 70 12 11 00

www.systime.dk

FOROF

Terroran
-lærere
svare på
terrorhar
handling
for, at mi
de virkel
Hvad ha
ud i det
at komr
bliver dæ
os som
vil religi
forklarin
viden gø

Betrag
et godt
overfor: I
der prøv
problems
vores fag

Teksta
en rejse
betragtni
økonomi
en litteræ

Konkr
Vestens f
som Frar
hvordan
of History
fronter –
tildeles is
menneske
mest opla
til, at der
steder.”H
Vi prøver

Derefte
religioner
ligeledes

KAPITEL 1

VESTEN OG DEN MUSLIMSKE VERDEN

AFSNIT A

Pentagon og McDonald

Pax Americana

Ved afslutningen af den kolde krig opstod det, der er blevet kaldt "Pax Americana" – et begreb, der relaterer til "Pax Romana": Den periode i oldtiden, hvor Romerriget var enedominerende i hele Middelhavsområdet og ikke behøvede at føre krige mod truende fjender, men blot skulle være parat til at kunne nedkæmpe lokale oprør og optøjer. En af følgerne af denne dominerende stilling var, at lokale kulturer og religioner mistede deres betydning, og der opstod i landene omkring Middelhavet en fælleskultur, som normalt betegnes *hellenismen*. Set i dét perspektiv må *Pax Americana* foreløbig siges at være en ret ufredelig periode, men at amerikanerne er lige så dominerende i dag, som romerne har været dengang, kan nok ikke diskuteres. Begrebet *hegemoni*¹ er ved at vinde hævd som betegnelse for magtrelationerne i verden. Men mens hellenismen kunne finde anvendelse som betegnelse for en fælleskultur i Middelhavsområdet, omfatter det amerikanske hegemoni i dag hele kloden. Dette kulturelle enhedspræg, der viser sig i, at vi fx alle spiser den samme slags mad (fastfood, kendetegnet ved ord som burger, pasta, pizza), går i tøj med de samme logo'er (Levi's, Nike, Adidas), følger med i de samme tv-serier (Beverly Hills, Baywatch, Friends), ser de samme film, lytter til den samme musik – alt dette har fået sit globale symbol i McDonald. Dette i så høj en grad, at en kulturforsker har lanceret McWorld som begreb.

Nu er det svært at dominere, endda at have hegemoni, uden nogen at dominere over, så også i en globaliseret verden er der tale om et *os* og et *dem*, de dominerende og de dominerede. Et af paradigmerne i denne modstilling hedder religion. I den gængse fremstilling spiller religionen ikke nogen større rolle for os. Vi synes, at religion er en privatsag, som ikke vedrører andre end os selv og vores samvittighed. Og religiøse standpunkter skal i hvert fald ikke have politiske eller lovgivningsmæssige konsekvenser. Til gengæld går vi meget op i demokrati, menneskerettigheder, kvinders ligestilling og ytringsfrihed. Derimod er *de* – stadig ifølge den gængse opfattelse – meget religiøse, ja nærmest fanatiske.

¹ Hegemoni: Eneherredømme

De undertrykker kvinderne, og selv om de måske nok kunne tænke sig at have ytringsfrihed og politiske rettigheder, ja så har de ingen tradition for det, og i praksis finder de sig i at blive undertrykt af deres korrupte magthavere.

The end of History

Det er naturligvis en forenkling at gøre det "amerikanske eneherredømme" til et produkt af den kolde krigs afslutning; mange af tegnene har været synlige længe. Alligevel har fornemmelsen været, at ved Berlinmurens fald og hvad deraf fulgte stod vi over for noget helt nyt. Den amerikanske historiker Francis Fukuyama var allerede i 1989 fremme med den analyse, som sammenfatter den stemning af eufori, som dengang fyldte mange. Det der sikrede Fukuyama en plads i historien var paradoksalt nok hans lancering af udtrykket, at vi nu befandt os ved "End of History". De liberale demokratier havde definitivt vundet "kampen om det 20. århundrede".

Det var der flere grunde til: Først og fremmest blev individets rettigheder og ønske om indflydelse tilgodeset i hidtil uhørt omfang. Til gengæld kunne samfundet forvente borgere, der var "aktivt deltagende, rationelle, sekulære, mobile, empatiske og tolerante". En sådan samfundstype viste sig bedst egnet til at håndtere økonomiske og teknologiske omstillinger, ligesom rationaliseringer og brug af moderne naturvidenskabelige metoder kunne implementeres uden større modstand af konservativ eller ideologisk art.

Det der endegyldigt demonstrerede de liberalt-demokratiske samfunds overlegenhed var, at kun denne samfundstype viste sig i stand til at udnytte fordelene ved moderne informationsteknologi. Diktaturstater og gammeldags bureaukratier kunne i det lange løb simpelthen ikke klare konkurrencen.

Det historiske og det post-historiske stadium

Ud fra disse kriterier opstillede Fukuyama et skel mellem de lande, der var med på vognen, og dem, der ikke var. De sidste kaldte han "historiske", fordi de stadig måtte gennemløbe en udvikling, før de kunne nå frem til det liberalt-demokratiske niveau. De første blev kaldt "post-historiske", fordi de definitivt var nået frem til den mest succesrige måde at indrette sig på. Med denne rollefordeling var det også givet, at de "historiske" samfund kunne lære meget af os, hvorimod vi i grunden ikke kunne lære noget af dem. Globalisering blev altså anskuet som en proces, hvor hele verden efterhånden tager ved lære af og kommer til at ligne os. Den tanke at forskellige kulturer kunne inspirere og gensidigt påvirke hinanden forekom pludselig meget fjern, og efter Fukuyama har det været svært at puste nyt liv i netop den forestilling.

Hvad der øgede Fukuyamas optimisme var antagelsen af, at afslutningen på den kolde krig ville betyde et mindsket behov for produktion af våben og andet militært isenkram, og at de herved sparede midler (det der blev kaldt fredsdividenden) kunne bruges til hjælp for de "historiske" kulturer, så de mere gnidningsløst kunne nå frem til det "post-historiske" niveau og tilpasses globaliseringen.

Illustration
den islam
re forsøgte
"åbent sår
ne blev ka
som blodte

Midt i
overrask
olierigdo
mod de
retning, t
Men dett
den islan
en trusse
Han anfe
var musli
Fukuyam
I det p
en reaktio

Civilisatio
Men det
barske re
kaos; lok

Illustration 2: I filmen "Kingdom of Heaven" støder to store kulturer sammen: den kristne og den islamiske under de voldsomme korstog i 1100-tallet, hvor kristendommens frontkæmpere forsøgte at erobre Jerusalem tilbage fra muslimerne. Korstogene er for mange muslimer et "åbent sår", men filmen er på ingen måde vendt mod muslimerne. Saracenerne, som muslimerne blev kaldt i middelalderen, skildres meget positivt til forskel fra korsridderne, der fremstår som blodtørstige barbarer.

Midt i sin eufori så Fukuyama også hindringer for denne udvikling. Ikke overraskende repræsenterer religionen og især islam en sådan hindring – og olierigdommen i Mellemøsten hjalp heller ikke på situationen, tværtimod. Presset mod de muslimske lande for at gennemføre reformer, der førte i den rigtige retning, blev mindsket, netop fordi man havde olieressourcerne at trøste sig med. Men dette var en defensiv styrke, der hverken kunne få de muslimske stater eller den islamiske vision af verden til at fremstå som attraktiv eller kunne ses som en trussel mod den samfundsmodel, Fukuyama betragtede som den sejrende. Han anførte, at islam jo ikke har synderlig succes uden for de områder, som var muslimske fra begyndelsen af. Og hvad angår *religionen*, så har den ifølge Fukuyama ingen fremtid hos unge mennesker i Berlin, Tokio eller Moskva.

I det perspektiv tolker Fukuyama den fundamentalistiske genopblussen som en reaktion på truslen fra de vestlige værdier.

Civilisationernes sammenstød

Men det varede ikke mange år før Fukuyamas verdensbillede måtte vige for barske realiteter. Afslutningen på den kolde krig førte ikke fred med sig, men kaos; lokalt konfliktstof, der hidtil havde ligget og ulmet, fik pludselig de

betingelser, der skulle til for at bryde ud i lys lue. Bosnien, Kosovo, Tjetjenien er blot nogle af flere eksempler. Mafiakarteller skød op, terrorismen, ikke blot den islamiske, viste sit ansigt, tendensen mod stadig større usikkerhed havde taget fart allerede inden 11. september 2001. Også denne strømning fik hurtigt sit ikon, den amerikanske historiker Samuel Huntington, der allerede i 1993 lagde afstand til superoptimisterne. Det skete i en artikel, der senere gav stof til en hel bog "The Clash of Civilizations and the remaking of the World Order". Som titlen på bogen antyder, er Huntingtons hovedpointe, at mens tidligere konflikter har været mellem dynastier, nationer eller ideologier, står vi nu efter den kolde krigs afslutning over for en konflikt af sammenstød mellem kulturer. Udover den vestlige kultur opererer Huntington med følgende kulturer: Den kinesiske, den japanske, hinduernes, muslimernes, den ortodokse², den latinamerikanske, og – muligvis – en afrikansk.

Modsat Fukuyama havde Huntington sans for, at de vestlige anstrengelser for at udbrede de demokratisk-liberale ideer til andre kulturer blev oplevet som en ny form for imperialism. Vesten mente, at deres værdier var universelle, men i virkeligheden har individualisme, sekularisme, pluralisme, demokrati og menneskerettigheder kun meget lidt resonansbund i islamiske, kinesiske, hinduistiske eller buddhistiske samfund. Ja, modsætningerne på disse punkter stak meget dybt, mente Huntington, så i en globaliseret verden er der masser af farligt sprængstof i de forskellige kulturers forskellige syn på netop disse værdiforestillinger. Og truslen fra de andre kulturer var reel, mente Huntington. Kina er på vej til at blive den største supermagt verden endnu har set, og hvad de muslimske lande angår, eksploderer deres folketal. Islamiseringen har gjort dem stadig mere bevidste om vigtigheden af at afvise påvirkning fra Vesten, og for at slå hovedet på sømmet kunne Huntington foretage en frygtindgydende opremsning: Vestafrika, Sudan, Bosnien, Kosovo, Cypern, Tjetjenien, Tadsjikistan, Kashmir, Indien, Indonesien og Filippinerne; alle steder er der religiøst betonedede konflikter, så den amerikanske historiker var ikke sen til at drage konklusionen: Muslimer har åbenbart meget svært ved at leve fredeligt sammen med deres ikke-muslimske naboer.

Huntingtons konklusion var altså, at Vesten måtte besinde sig på sit særpræg og være parat til at slås for det. Det var et synspunkt, som tydeligt fandt genklang hos konservative kræfter i USA. Modsat har mange kulturforskere kritiseret Huntington for at skabe fjendebilleder og at optræde som politolog mere end som kulturforsker.

Det er indlysende, at begivenhederne 11. september 2001 har skabt opbakning til Huntingtons synspunkt, men på den anden side må det huskes, at angrebet på The Twin Towers ikke i sig selv viser, at Huntington har ret i sin analyse.

² Det vil sige med relation til græsk-ortodoks kristendom, altså eksempelvis Rusland og dele af Østeuropa

"Hvorfor

"Hvorfor
mediern
Og uans
går ind f
statslig r
med en t
Velstand
Men
begejstre
eskimoe:
"Jo, vi er
kloden. F
Det klare
kiks. Det
kulturer,
den mest

For A1
Jerusalem
aldrig m
al Maari
ifølge An
vidner o
Der er in
som arab

Men sj
1000 år s
den til st
Korstc
1900-tall

Den al
holdning
fremfærd
USA's ud
når hold:

³ "Sidste sc
⁴ Amon M:

AFSNIT B

Fjendebilleder

"Hvorfor hader de os?"

"Hvorfor hader de os?" – Spørgsmålet dukker med jævne mellemrum op i medierne, når muslimske bombemænd sprænger sig selv og uskyldige ofre i luften. Og uanset de gode forklaringer har mange alligevel lidt svært ved at forstå det. Vi går ind for selvbestemmelse, demokrati og menneskerettigheder! Og gennem en statslig regulering af de frie markeds kræfter har vi skabt en blomstrende økonomi med en tilpas balance mellem fri individuel udfoldelse og hensynet til fællesskabet. Velstand. Overflod. Overskud. Vi har vist vejen. Gør som os! Og så hader de os.

Men spørgsmålet er, om det "kun" er muslimerne, der hader os? Hvor begejstrede var indianerne, da "den hvide mand" trængte ind over prærien? Eller eskimoerne, da danskerne kom til Grønland?

"Jo, vi er ankommet. Civilisationens flyvende tallerken er landet her som overalt på kloden. Fangerkulturen forsvinder. En ting var polarnattens snestorme, is og mørke. Det klarede de i årtusinder. Noget andet er transistorer, dåseøl, spiraler, postnumre, kiks. Det kan ingen overleve. Eskimoernes kultur er en af de mange højtudviklede kulturer, som vi kalder primitive, og som bliver udslettet i løbet af vores generation, den mest ensrettede i Jordens historie" skriver forfatteren Thorkild Hansen³

For Amon Maalouf er "den (første) flyvende tallerken" frankernes korstog mod Jerusalem i 1100-tallet: "Skæbnen knuser os, som om vi var af glas. Og skårene kan aldrig mere klinkes" skrev en af de største skikkelser i arabisk litteratur Abul-Ala al Maari i 1058 – og siden er vesterlændingenes grusomheder under korstogene – ifølge Amon Maalouf – aldrig blevet glemt. "Skårene" ligger stadig "på gulvet" og vidner om "at den arabiske Orient stadig betragter Vesten som sin naturlige fjende. Der er ingen tvivl om, at bruddet mellem de to verdener stammer fra korstogene, som araberne den dag i dag betragter som en voldtægt".

Men spørgsmålet er, om korstogene som en skamfering af en civilisation for ca. 1000 år siden fortsat kan "flyde rundt" i den kollektive bevidsthed, medmindre den til stadighed næres af den aktuelle virkelighed.

Korstogenes forlængelse blev i 1800-tallet kolonialisme og imperialisme, og i 1900-tallet "amerikanisme".

Den aktuelle anti-amerikanisme – og ofte synonymt hermed anti-europæiske holdninger – er ikke kun et udslag af religiøs fanatisme eller "psykopatisk fremfærd", men bunder i en frustration og vrede hos almindelige muslimer over USA's udenrigspolitik. Vreden er bl. a. et udslag af vesteuropæernes dobbeltmoral, når holdninger og værdier sammenholdes med den politiske praksis (f. eks. i

³ "Sidste sommer i Angmagssalik" (1978).

⁴ Amon Maalouf: "Korstogene som araberne ser dem", Gyldendal 1997.

forbindelse med hvilke lande, der må have atomvåben og ligegyldigheden overfor det, der sker i Tjetjenien og Kashmir). En anden anstødssten er det amerikanske militærs tilstedeværelse i Golfen, der ses som en ny form for kolonialisme – og i den forbindelse ikke mindst USA's "ensidige" støtte til Israel i konflikten mod palæstinenserne⁵.

USA opfører sig som en supermagt og er som sådan ikke værre eller bedre end andre tidligere supermagter, der altid har tænkt strategisk økonomisk, politisk og militært (og ikke kan andet). Men til forskel fra "gamle dage" har globaliseringen af kommunikationsmidlerne gjort det umuligt at skjule konsekvenserne af de politiske handlinger. Hvor USA tidligere sad på nyhedsformidlingen, er deres indflydelse i de muslimske lande nu skrumpet ind, og tv-stationer som al-Jazeera kan dagligt fokusere på de historier, der er mindre bekvemme for USA. Den samme problemstilling kender vi også fra Danmark, hvor herboende palæstinensere kritiserer DR1's og TV2's nyhedsdækning af konflikten i Israel for altid at vise afdæmpede billeder af grusomhederne begået af det israelske militær mod palæstinenserne.

Vi har nævnt nogle årsager til at "de hader os" – altså dem, der gør det. For mishaget ved moderne vestlig kultur – eller sider af den – omsættes heldigvis kun sjældent i politisk eller revolutionær vold. Symptomerne – det vil sige den kritiske holdning – kan i sig selv være positive, værre er det når symptomerne udvikler sig til sygdom i udbrud og bliver et argument for krig med Vesten.

Det er ikke stedet her at komme omkring alle årsagerne til mishaget. For der er mange – og en af de helt centrale er "marginalisering": "De mennesker, der i Danmark føler sig marginaliserede, er selvsagt lette ofre for beregnende fanatikere, der står med åbne arme for at hverve tilhængere til menneskefjendtlig terror", som Venstres retspolitiske ordfører Birthe Rønn Hornbech skriver (se tekst 15).

Vesten set med fjendeøjne

Afsmagen for Vesten, dvs. den vestlige popkultur, global kapitalisme, amerikansk udenrigspolitik, storbyer eller seksuel frisind er et udbredt fænomen i mange muslimske samfund. Reaktionen mod disse vestlige produkter er ikke kun et muslimsk fænomen, men en generel måde at reagere på – næsten pr. automatik – når den "lokale" kultur er truet og går til modangreb på "det moderne".

I et teksteksempel (se teksten på websitet) viser vi, hvorledes den kulturelle elite i Japan i 1942 så krigen mod Vesten som en krig imod "den forgiftede materialistiske civilisation", rejst af jødisk kapitalmagt. Mens traditionel japansk kultur var åndelig og dyb, var den moderne vestlige civilisation hul, rodløs og ødelæggende for skaberkraften. Vesten, og især USA, var kold mekanik⁶.

⁵ Disse holdninger er bl.a. fremført af John L. Esposito i hans nyeste bog: "Hvad enhver bør vide om islam".

⁶ Se Buruma og Margalit: "Aftenland – Vesten set med fjendeøjne", side 10-11.

Især
moderr
synony
kirke, d
Ikke fo
stand ti
fænome
(fx mei
proble
hvor pe
smiger,
Det
"Ødelæg
på impe
vor sam
længes e
i både f
symbols
repræse

⁷ Buruma

Illustration 3: Pakistanske handlende brænder det danske flag af under Muhammed-krisen. Mange muslimer følte sig voldsomt provokeret af Jyllands-Postens karikaturtegninger af profeten Muhammed. Omvendt følte mange danskere sig meget stødt over, at vrede muslimer viste deres foragt for danskerne ved at afbrænde deres nationale symbol.

Især to begreber spiller en vigtig rolle i mange muslimers kritik af "det moderne": Oplysningstiden og storbyen, metropolen. Oplysningstiden bliver synonym med mekanik, gudløshed, verdsliggørelse, adskillelse mellem stat og kirke, den sekulære contra den religiøse verden, videnskab, teknologi og fornuft. Ikke fornuft i almindelighed, men den arrogante fornuft, der tror mennesket i stand til at vide alt. Det vil sige, at vi alene gennem videnskaben kan forstå naturens fænomener og alene gennem en politisk fornuft og nogle almene principper (fx menneskerettighederne) kan styre samfundet og løse alle menneskelige problemer. Det andet begreb, "metropolen" er synonym med markedspladsen, hvor pengene styrer og alt er til fals, med egoisme, griskhed, hor og prostitution, smiger, bedrag og umoral – kort sagt dekadence.

Det var ikke tilfældigt, at Osama bin Laden ramte World Trade Center: "Ødelæggelsen af tårnene – symbolerne på amerikansk magt og væld; symboler på imperiale, globalt, kapitalistisk herredømme; symbolerne på New York City, vor samtids Babylon, symboler på alt det amerikanske, som folk både hader og længes efter [...] tilintetgørelsen var en del af Osama bin Ladens krig mod Vesten i både fysisk og metafysisk forstand, det var på samme tid både et virkeligt og et symbolsk angreb på New York, på USA og på idéen om USA og det Vesten, det repræsenterer"⁷. Det var heller ikke tilfældigt, at Hitler ville ombygge Berlin i sit

⁷ Buruma og Margalit side 20

billede, og at talibanerne sønderbombede Kabul, lastens hule, så den kunne opstå som "Guds by" uden britiske eller amerikanske frisurer, forbud mod at kvinder arbejdede og viste sig offentligt – og med et religiøst politi, der skulle sikre at ingen spillede skak og fodbold, fløj med drager eller hørte musik – for nu at nævne nogle få eksempler.

Under krigen i Afghanistan udtalte en talibankriger til en britisk journalist, at amerikanerne aldrig ville vinde, for "de elsker Pepsi-cola, men vi elsker døden". Med andre ord: Vi er helte, vi har en tro, et mål og er villige til at ofre os for det, der er større end os: Nationen, Riget, Gud eller hvad det nu kan være, mens amerikaneren og den vestlige civilisation han repræsenterer er blødsøden og svagelig.

Occidentalisme

"Occidentalisme" kan defineres som det umenneskelige billede af Vesten, der tegnes af dens fjender – uanset hvor disse fjender kommer fra. Men nok så overraskende viser det sig faktisk, at "fjendens billede af Vesten" i virkeligheden har rødder i Vesten; at occidentalisme som kapitalisme, marxisme og andre moderne ismer først slår igennem i Europa for så at spredes til andre dele af verden. Og til ismerne kunne vi tilføje forherligelsen af selvmordsaktioner: Selvmordsterrorister og hellige krigere er ikke mennesker af en særlig natur, der er havnet i en evolutionær blindgyde, men de er i deres had til Vesten drevet frem af idéer, der har en historie – og den historie begynder ofte i Vesten.

Den engelske digter William Blake (1757-1827) skrev om pengepugeriets åndelige elendighed, Manchesters "sorte sataniske fabrikker" og ønskede åndelig frihed frem for jordisk gods og guld – hans drømmeby var ikke en markedsplads!

Som reaktion på Den franske Revolution, oplysningsideerne, den overdrevne tro på fornuften og storbyens lyksaligheder, skrev den engelske filosof og konservatismens fader Edmund Burke i 1790 "Reflections on the Revolution in France", hvor han hyldede traditionen, følelserne, privilegierne og historien samt angreb "frihedsånden" for at føre til misrøgt og udskejelser, hvis den overlades til sine selv.

Lignende tanker lyder fra Tyskland op gennem 1800-tallet: Eksempelvis skriver en tysk rejsende i 1826 om Londons indbyggere, at kun "egennytte og grådighed glimte i hvert øje" og nogle år senere skriver en berømt præstisk skribent, at "denne guldets gule feber, dette sjælenes brandudsalg af Mammons djævel" på længere sigt ville ødelægge det engelske samfund. Op gennem 1900-tallet fortsætter rækken af naturelskere, folkløse-entusiaster, nudister og tilhængere af et rent Tyskland deres kampråb mod bykulturen og dens murstenshelvede: Berlins modernitet var "utysk"⁸.

⁸ Buruma og Margalit: "Aftenland – Vesten set med fjendeøjne" side 29f.

Hvorfor

Det er i Ordet "eksponeret" angiver opgiver den pæmon vi vi har i møder i er helt i gamle i kultur i Tyskland side, osv der gør

Derti på The magtpål er mang fremstil generali mellem mange (

Samti mennesl at vores noget ve mod de

⁹ Sura 49 v

Hvorfor hader vi dem?

Det er imidlertid klart, at "hvorfor hader de os"-spørgsmålet går i to retninger. Ordet "islamofobi" er et ord, der er nået fra forskernes skriveborde via mediernes eksponering til at blive noget, de fleste kan forholde sig til. Med endelsen "fobi" er angivet en sygelig angst for noget, og hvorfor i grunden denne angst? Nogle opgiver de dybsindige forklaringer og taler om ren og skær racisme, ofte iklædt den pæne form "Jeg er ikke racist, men...". Andre mener, at vi danskere (og mon vi dog skulle være helt alene om det?) i vor selvtilfredshed med, hvordan vi har indrettet os (kolonihave og håndbajer) får det direkte dårligt, hvis vi møder nogen, hvem disse værdier ikke siger noget. Det hævdes ofte, at danskere er helt usædvanlig uvant med at omgås repræsentanter for andre kulturer. De gamle imperiemagter (England, Frankrig, Holland) har en lang tradition for kulturmøde, nordmændene og svenskerne har samerne som markant minoritet, i Tyskland har man været vant til, at katolikker og protestanter måtte leve side om side, osv. Kort sagt: Det skulle være danskernes usædvanlige grad af homogenitet, der gjorde det vanskeligt for os at acceptere "de anderledes" blandt os.

Dertil kommer naturligvis, at 11. september blev set som et angreb ikke blot på The Twin Towers, men på hele den vestlige civilisation. Selv om det har været magtpåliggende for mange at påpege, at ikke alle muslimer er terrorister, at der er mange måder at være muslim på (hvad der også er en pointe i nærværende fremstilling), har det tit været en hård kamp mod fordomme og tendens til generalisering. Huntingtonsteorier om et næsten naturgivent modsætningsforhold mellem forskellige kulturer har ikke bidraget til at mildne klimaet. Der er således mange (og gode) svar på spørgsmålet "Why do they hate us".

Samtidig har koranen en smuk beretning⁹, hvor Allah forklarer, at han skabte menneskene forskellige, fordi "vi skal lære hinanden at kende". Tanken må være, at vores forskellighed er gudskabt for at give os den udfordring, at vi skal lære noget ved at træffe dem, der er anderledes end os selv. Forstået sådan hænger had mod de andre altså sammen med fordummelse.

⁹ Sura 49 vers 13